

Lad'a Gažiová

Galerie Jelení / Praha

Výstava Ladi Gažiové *Oblak v kalhotách* se těžko hodnotí. Jako by se totiž všemi prostředky snažila vymanit z kontextu uměleckého světa, než aby se vůči němu vymezovala.

Gažiová hledá harmonii v šetrném využití prostoru pro vystavené obrazy. Tento skromný přístup jako by se pohyboval výstavou ve všech jejích momentech. Samotná malba se zcela vzdálila od jejího nejnámějšího období ovlivněného street artem a řezanou grafikou sourozenců Anežky a Jakuba Hoškových. Aktuálně se autorka zčásti přibližuje art brutovými obrazům, které v rámci kurátorského uměleckého projektu zapůjčila na výstavu ze sbírky Muzea romské kultury v Brně v Galerii Luxfer, či se vrací ke svým nejstarším obrazům z období před rokem 2006, nyní ale očištěným od stylových nánosů. Malba je zároveň naivně statická, ale současně profesionálně redukována až do expresivní síly výrazu jako v případě hlavně pušky či kanónu nebo zeli na stole s bramborami. Napětí se nejvíce zpřítomňuje mezi celkovou dystopickou náladou a ztvárněním, jež připomíná až naivně poetické ilustrace dětských knih, jako je tomu u prádla visícího na vraku letounu Stealth nebo u buldoka na vodítku se seriózním výrazem v uniformě generála. Tato kontradikce však spíše než aby vedla k anekdotičnosti, podtrhuje celkovou atmosféru bezčasí, které eliminuje do těžko časově zařaditelné neurčitosti i samotný styl malby. Celkový výraz tak potu neustále osciluje mezi bezútěšností a přívětivostí. Motiv přepínání najdeme zdůrazněný i v textu Václava Magida o obrazech hrůzy, které v nás v konečném důsledku paradoxně upevňují pocit bezpečí.

Otázkou však zůstává, co a komu je výstava schopna sdělit a nakolik zůstává jen jakousi soukromou potřebou hypersenzitivního jednotlivce. Nejsem schopen odpovědět, zda můžeme onu poetickou skromnost číst jako dialog se širším publikem, a zda jí toto publikum bude vnímat. Nicméně se domnívám, že těžko ob stojí v globálním kolotoči umění tolik zaměřeném na „instantnost“. Nedá se však říci, že by k ní nabízela přímo alternativu, spíše se ho v jakémsi tichém smutku odmítá zúčastnit.

MICHAL NOVOTNÝ

Uchovávanie sveta

Slovenská národná galéria / Bratislava

Inštitúcie múzeí umenia, v súčasnej spoločnosti založenej na neustálej cirkulácii obrazov, sú stále viac nútené presnejšie vymedzovať svoju pozíciu a funkciu, a tiež brať do úvahy, ako vnímanie „nemúzejných“ vizuálnych foriem, ktorými sme denno-denne zahlcovaní, vytvára určité vzorce videnia a prežívania. Tieto vzorce si ako diváci zákonite prenášame aj do múzea, ovplyvňujú teda aj naše vnímanie umeleckých diel.

K zda najvýraznejším rysom premien súčasnej vizuality patrí narastajúca technologizácia a digitálne obrazy. Nové vizuálne médiá sa stávajú neoddeliteľnou súčasťou muzeálnych inštitúcií predovšetkým v rámci rôznych informačných systémov.

Výstava *Uchovávanie sveta*. Rituál múzea v digitálnom veku, ktorú nedávno predstavila bratislavská SNG, bola pojednaním o tom, ako v dnešnej dobe múzeum umenia funguje a ako v ňom digitálne vymoženosti môžeme využiť: „Zámerom bolo pripraviť takú výstavu, ktorá by poukázala na prácu múzea a kreatívne sa pokúsila ukázať, že digitalizácia diela nemusí byť len o tom, že si ho prezriete v počítači.“ Výstava bola prirodzeným vyústením projektu digitalizácie kultúrneho dedičstva, a zároveň sa pokúsila ukázať, že digitalizácia diela nemusí byť len o tom, že si ho prezriete v počítači.

Čítanie výstavy predurčoval osobitý charakter jednotlivých miestností/kapitol (Inštalujeme, Deponujeme, Objasňujeme, Zaznamenávame, Vystavujeme, Poznámujeme, Spochybňujeme) odkazujúcich k základným úlohám a činnostiam zbierkových inštitúcií.

Popri instantnej zmesi interaktívnej zábavy, ktorú návštevníkom výstavy zabezpečilo práve využitie nových technológií, spočívala jej špecifickosť predovšetkým v spôsobe prezentácie vystaveného materiálu. S objektmi sa tu manipulovalo v rozpore so zaužívaným kunsthistorickým „škatuľkovaním“, mixovali sa artefakty z rôznych historických období, „vysoké“ s „nízkym“, umenie i neumenie, veci regionálnej i nadregionálnej kvality s cieľom odkryť nové roviny významu, podporiť imagináciu a osobnú zainteresovanosť diváka, posilniť väzbu medzi dielom a jeho vnímateľom.

NAĎA KANČEVOVÁ

Strach z neznámeho

Kunsthalle / Dom umenia / Bratislava

Výstavná prax na Slovensku málokedy pri naša úderné konfrontácie s aktuálnou spoločenskou situáciou, najmä ak hovoríme o charaktere výstav realizovaných v rámci veľkých či, nebudaj, štátom zriaďovaných inštitúcií. Utečenecká kríza svojou mierou spoločenskej polarizácie spôsobila v tomto smere neobvyklý a dlho očakávaný obrat. Tému spracovali v pomerne krátkom čase hneď dve inštitúcie, tranzit.sk s výstavou *Prízraky* spoločensky mŕtvych a bratislavská Kunsthalle s rozsiahlym výstavným projektom *Strach z neznámeho*. Kurátorka Lenka Kukurová k problematike pristúpila z pozície pozorovateľky vývoja spoločenského diskurzu. Za ústredný motív výstavy si vytyčila fenomén východoeurópskej xenofóbie, ktorým pomenúva zdroj problému. K strachu ako k hlavnej príčine problému vnímania migračnej krízy však neodkazujú všetky diela na výstave. Výber, naopak, mapuje široký okruh prístupov a politických postojov. Výstava pokryla rozmanité spektrum umeleckých i neumeleckých aktivít a ich cieľov – od sebareflexívnych až intimných rozjímaní o osudoch utečencov (P. Fichta Čierna, K. Šedá, O. Triaška Stefanović) cez priamy umelecký aktivizmus (D. Krajčová), dokumentárne, performatívne a participatívne diela (T. Rača, A. Witt, A. Žmijevski, A. Foustková), sugestívne „zážitkové“ inštalácie (L. Houdek, O. Hudec), umelecké vizualizácie hrozivo blízkych fikcií (M. Chromý, J. Duchoňová, R. Čerevka), až po prejavy umenia vo verejnom priestore, samizdatové či streetartové počiny (Nová večnosť, E. Vrbová, T. Zielony, TOY_BOX). Výstava nezanedbala ani edukatívny rozmer zastúpený bohatým študijným materiálom, diváckou anketou, ako aj postupne realizovaným sprievodným programom. V tomto bode bola misia výstavy naplnená a dala zmysel aj trochu rozporuplnému pomenovaniu výstavy. Kurátorka sa napriek niektorým formálnym nedostatkom podarilo v podstate bezprecedentne využiť potenciál vizuálneho umenia v dialógu so širokou verejnosťou a vyjadriť sa nahlas a zrozumiteľne k aktuálnej kontroverznému téme.

DIANA MAJDÁKOVÁ